

ΑΠΟΦΑΣΗ¹ ΑΡΙΘΜ. 206 / Π / 2002

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης την 19η Ιουλίου 2001, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.30, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτρης Τζουγανάτος

Μέλη: Ηλίας Βλάσσης,

Θεόδωρος Δεληγιαννάκης,

Παναγιώτης Μαντζουράνης

Αντώνιος Μέγγουλης, κωλυόμενου του τακτικού κ. Κωνσταντίνου Ηλιοπούλου

Λεωνίδας Νικολούζος,

Ιωάννης Κατσουλάκος

Χαρίσης Ταγαράς και

Νικόλαος Βέττας.

Γραμματέας: Σωτηρία Πανιέρα, κωλυομένης της τακτικής κας Αλεξάνδρας-Μαρίας Ταραμπίκου.

Θέμα της Συνεδρίασεως ήταν η από 27.11.2000 καταγγελία της εταιρείας **ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΙΔΩΝ Α.Ε.**, σύμφωνα με το άρθρο 24 του ν.703/77, όπως ισχύει, κατά των εταιρειών **ΙΟΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΕΛΙΑ Α.Ε., ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΚΑΠ Α.Ε., ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΕΡΑΝΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ** και **ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Θ.Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Α.Ε.**, τις οποίες καταγγέλλει για παράβαση των άρθρων 1 και 2 του ως άνω νόμου.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν για την καταγγέλλουσα εταιρεία, **ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΙΔΩΝ Α.Ε.**, ο νόμιμος εκπρόσωπος της, κ. Γ. Πατσουράκης, μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων της, κ. Ζαφείρη Χατζηδημητρίου και κα Αρετή Αρβανίτη, και για τις καταγγελλόμενες εταιρείες: α) **ΙΟΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**, οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της, κ.κ. Κυριάκος Οικονόμου και Ιωάννης Δρυλλεράκης, β) **ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΕΛΙΑ Α.Ε.**, οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της, κ.κ. Νικόλαος Γεωργακόπουλος και Βασίλειος Αντωνόπουλος, γ) **ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΚΑΠ Α.Ε.**, ο πληρεξούσιος δικηγόρος της, κ. Κωνσταντίνος Μάναλης, δ) **ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΕΡΑΝΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**, η πληρεξούσια δικηγόρος της, κα Καλλιόπη Γρίσπου – Κουτουζή και ε) **ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Θ.Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Α.Ε.**, ο πληρεξούσιος δικηγόρος της, κ. Δημήτριος Πανταζής.

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 361/Β'4.4.2001), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραληφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Οπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλήφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [ ]).

Στην αρχή της συνεδρίασης, το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια της Γραμματείας, κα Σοφία Καμπερίδου, η οποία διόρθωσε στην εισήγηση της Γραμματείας το σημείο που αναφερόταν εκ παραδρομής, ότι «η Γραμματεία προτείνει να επιβληθεί πρόστιμο στην εταιρεία ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ ΑΒΕΣ» στο ορθό «η Γραμματεία προτείνει να επιβληθεί πρόστιμο στην εταιρεία ΙΟΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ». Την ανωτέρω διόρθωση απεδέχθη επ' ακροατηρίω ο πληρεξούσιος δικηγόρος της εταιρείας ΙΟΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (θυγατρική της εταιρείας ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ ΑΒΕΣ). Στη συνέχεια, η Γενική Εισηγήτρια της Γραμματείας ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Γραμματείας επί της υποθέσεως και κατέληξε προτείνοντας: Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην εισήγηση και λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος κάθε εταιρείας και την αρχή επιβολής ισοδύναμων κυρώσεων για την ίδια συμπεριφορά, να επιβληθεί πρόστιμο σε κάθε μία από τις καταγγελλόμενες εταιρείες, ως εξής: ΙΟΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, πρόστιμο ύψους 120.000.000 δρχ. ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΕΛΙΑ Α.Ε., 48.500.000 δρχ., ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΚΑΠ Α.Ε., 25.000.000 δρχ., ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΕΡΑΝΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ 5.000.000 δρχ. και ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Θ.Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Α.Ε., 1.500.000 δρχ., για την παράβαση που αναφέρεται αναλυτικά στην εισήγηση. Έπειτα το λόγο έλαβαν η καταγγέλλουσα και οι καταγγελλόμενες εταιρείες, οι οποίες ανέπτυξαν τις θέσεις τους, απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής και ζήτησαν η μεν καταγγέλλουσα την αποδοχή της καταγγελίας της, οι δε καταγγελλόμενες την απόρριψη της, αναφερόμενοι και στα υπομνήματα που θα προσκομίσουν. Ο Πρόεδρος της Ε.Α. έδωσε προθεσμία έως την 27^η Ιουλίου 2001, στις ενδιαφερόμενες εταιρείες για να προσκομίσουν τα υπομνήματά τους.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε διάσκεψη την 1^η Νοεμβρίου 2001, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30 π.μ., την οποία συνέχισε την 7^η Δεκεμβρίου 2001, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.30 π.μ. και ολοκλήρωσε την 17^η Δεκεμβρίου 2001, ημέρα Δευτέρα και ώρα 12.00 στην ίδια ως άνω αίθουσα 611 της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, και αφού έλαβε υπόψη τα στοιχεία του σχετικού φακέλου, την εισήγηση της Γραμματείας και τις απόψεις που διετύπωσαν προφορικώς και εγγράφως οι ενδιαφερόμενες εταιρείες,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Με υπόμνημα της 10.11.2000, που υποβλήθηκε στο Γραφείο του Υπουργού Ανάπτυξης στις 13.11.2000 (αριθ.πρωτ.4948) και διαβιβάστηκε εκείθεν στη Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καταχωρηθέν στις 27.11.2000 (αριθ.πρωτ.2410), η εταιρεία ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΕΙΔΩΝ Α.Ε. (παρακάτω ΚΑΕ) κατήγγειλε παραβίαση των άρθρων 1 και 2 του ν.703/77, καθώς και του άρθρου 81 ΕΚ από μέρους του συνόλου των ελληνικών καπνοβιομηχανιών. Τον ισχυρισμό περί παραβιάσεως των εν λόγω διατάξεων η καταγγέλλουσα θεμελίωσε κυρίως στην απόφαση των καπνοβιομηχανιών να της ανακοινώσουν την ίδια μέρα ανατίμηση των πωλούμενων τσιγάρων κατά 15% και κατάργηση της έκπτωση 10%, που παρέχόταν για τσιγάρα πωλούμενα στους συνοριακούς σταθμούς.

Η έρευνα που διεξήγαγε η Γραμματεία κατόπιν του ως άνω υπομνήματος κατέληξε σε διαπίστωση παραβίασης του άρθρου 1 παρ.1 ν.703/77 από μέρους των πέντε ελληνικών καπνοβιομηχανιών ΙΟΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (παρακάτω Ιονική), ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΕΛΙΑ Α.Ε (παρακάτω Καρέλια), ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ

ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΚΑΠ Α.Ε (παρακάτω ΣΕΚΑΠ), ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΕΡΑΝΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (παρακάτω Κεράνης) και ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Θ.Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Α.Ε. (παρακάτω Γεωργιάδης) και σε πρόταση επιβολής προστίμου προς αυτές. Οι εν λόγω διαπιστώσεις και προτάσεις περιέχονται στην από 17.7.2001 εισήγηση της Γραμματείας προς την Επιτροπή. Η υπόθεση συζητήθηκε ενώπιον της Επιτροπής στις 19.7.2001, τόσο δε η καταγγέλλουσα όσο και οι καπνοβιομηχανίες υπέβαλαν υπομνήματα.

Από τα ανωτέρω προέκυψαν τα εξής:

1. Τα μέρη

(α) Η καταγγέλλουσα εταιρεία ΚΑΕ ιδρύθηκε το 1979 με σκοπό την εκμετάλλευση των καταστημάτων αφορολόγητων ειδών στην Ελλάδα. Η εταιρεία εξαγόρασε από το Ελληνικό Δημόσιο το αποκλειστικό δικαίωμα να εκμεταλλεύεται καταστήματα αφορολόγητων ειδών στην Ελλάδα για 50 χρόνια από την 1η Ιανουαρίου 1998. Μετά από τροποποίηση του καταστατικού της, οι δραστηριότητες της έχουν επεκταθεί και σε φορολογημένες πωλήσεις. Η εταιρεία, μέσω ενός δικτύου 37 καταστημάτων ανά τη χώρα, ασχολείται με τη λιανική πώληση καλλυντικών, αλκοολούχων ποτών, προϊόντων καπνού, ειδών πολυτελείας και τυποποιημένων προϊόντων, σε επιβάτες που αναχωρούν από αεροδρόμια, μεθοριακούς σταθμούς και λιμάνια της Ελλάδας.

Η εισαγωγή των μετοχών της εταιρείας στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο 1998.

Τον Αύγουστο του 1999, η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (παρακάτω «ΑΤΕ») εξαγόρασε περίπου 78% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας από τη Δημόσια Επιχείρηση Κινητών Αξιών, η οποία ήταν ο αρχικός κύριος μέτοχος της. Στη συνέχεια η ΑΤΕ πώλησε περίπου 25% του μετοχικού κεφαλαίου (παρακάτω και «μ.κ.») της ΚΑΕ μαζί με την εκχώρηση του ελέγχου της διοίκησης, σε κοινοπραξία ελλήνων επενδυτών και αλλοδαπών εταιρειών διαχείρισης καταστημάτων αφορολόγητων ειδών. Οι ελληνικές εταιρίες που μετέχουν στο μ.κ. της είναι: ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΑΒΕΕ & MULTIRAMA ΑΒΕΕ, FOLLI-FOLLIE ΑΒΕΕ, ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΣΑΡΑΝΤΗΣ ΑΒΕΕ & SANITAS SANITAS ΑΕ, INTRAPAR ΑΕ, ELMEC SPORT ΑΒΕΤΕ, TELESIS ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΕ. Η δε διοίκηση της εταιρείας έχει ανατεθεί στην εταιρία GMT Management ΑΕ, μέτοχοι της οποίας είναι οι στρατηγικοί επενδυτές Aer Rianta International cpt. (Ιρλανδίας), Gebr. Heineman (Γερμανίας) και Jacques Parson BV (Ολλανδίας).

Οι συνολικές πωλήσεις της εταιρείας ανήλθαν τα έτη 1999 και 2000 στο ποσό των 45,8 δις δρχ. και 48,4 δις δρχ. αντίστοιχα, ενώ οι πωλήσεις της σε ελληνικά αφορολόγητα τσιγάρα (οι οποίες αποτελούσαν κατά τα ως άνω έτη το [...] % και [...] %, αντίστοιχα, των συνολικών πωλήσεων της σε ελληνικά τσιγάρα, φορολογημένα και αφορολόγητα από κοινού) ανήλθαν κατά το έτος 1999 σε [...] δις δρχ και κατά το έτος 2000 σε [...] δις δρχ αντίστοιχα, ποσά που αποτελούν το [...] % και [...] % αντίστοιχα, του συνολικού κύκλου εργασιών. Από τις εν λόγω πωλήσεις το μεγαλύτερο μέρος έγινε στα συννοριακά καταστήματα ([...] % και [...] % των συνολικών πωλήσεων ελληνικών αφορολόγητων τσιγάρων κατά τα έτη 1999 και 2000), ενώ οι πωλήσεις στα αεροδρόμια υποχώρησαν αισθητώς ([...] % και [...] % αντίστοιχα) λόγω της καταργήσεως του αφορολόγητου στις ενδοκοινοτικές πτήσεις.

Σημειώνεται ότι τα κατά τα ίδια ως άνω έτη, οι πωλήσεις καπνικών προϊόντων (αφορολόγητων και φορολογημένων) κάλυψαν ποσοστό [...] % και [...] % αντίστοιχα του συνολικού κύκλου εργασιών της εταιρείας.

(β) Οι καταγγελλόμενες εταιρείες ασχολούνται με την παραγωγή, εισαγωγή, αντιπροσώπευση και εμπορία τσιγάρων και συναφών προϊόντων καπνού.

- Η πρώτη των εταιρειών, Ιονική, εμπορεύεται καπνικά προϊόντα που παράγει η μητρική της εταιρεία Παπαστράτος. Τα καπνικά προϊόντα έχουν την εμπορική ονομασία (brand) ΑΣΣΟΣ, ΕΞΠΟΡΤ, OLD NAVY, PRESIDENT, ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ. Παράλληλα, διαθέτει και τα αλλοδαπά τσιγάρα MARLBORO, GAULOISES, GITANES, MERIT, MURATTI, PHILIP MORRIS, L&M, CHESTERFIELD κ.α. των αντίστοιχων αλλοδαπών εταιρειών.

Οι πωλήσεις της στην εταιρεία ΚΑΕ ανήλθαν κατά τα έτη 1999 και 2000 στο ποσό των [...] δρχ. και [...] δρχ. αντίστοιχα, ενώ οι πωλήσεις των ως άνω καπνικών προϊόντων στην ελληνική αγορά, ανήλθαν κατά τα ανωτέρω έτη σε 76.641.614.630 δρχ. και 77.272.056.200 δρχ. αντίστοιχα, πράγμα που σημαίνει ότι οι πωλήσεις της πρώτης καταγγελλόμενης εταιρείας στα ΚΑΕ αποτελούν ποσοστό [...] % και [...] % αντίστοιχα των συνολικών πωλήσεων.

- Η δεύτερη των εταιρειών, Καρέλια, παράγει και εμπορεύεται τα τσιγάρα με την εμπορική ονομασία (brand) ΚΑΡΕΛΙΑ και REX, ενώ εμπορεύεται και τα τσιγάρα με τις εμπορικές ονομασίες (brands) MORE και CAMEL της αλλοδαπής εταιρείας J.T. INTERNATIONAL SA. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας στην ελληνική αγορά ανήλθε κατά τα έτη 1999 και 2000 στο ποσό των 27.584.225.232 δρχ. και 32.368.470.756 δρχ. αντίστοιχα, εκ των οποίων ποσό [...] δρχ. ή ποσοστό [...] % και [...] δρχ. ή ποσοστό [...] % αντίστοιχα αφορά πωλήσεις της στην εταιρεία ΚΑΕ.
- Η τρίτη των εταιρειών, ΣΕΚΑΠ, (κύριος μέτοχος της οποίας είναι ΑΤΕ, η οποία κατέχει την πλειοψηφία του μ.κ. της καταγγέλουσας εταιρείας), παράγει και εμπορεύεται τα καπνικά προϊόντα με την εμπορική ονομασία (brand) ΣΕΚΑΠ, COOPER, GR, BF, KIPETΣΙΛΕΡ, ΑΡΙΣΤΑ, κλπ. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας στην ελληνική αγορά ανήλθε κατά τα έτη 1999 και 2000 στο ποσό των 18.482.000.000 δρχ. και 16.926.000.000 δρχ. αντίστοιχα, εκ των οποίων ποσό [...] δρχ. ή ποσοστό [...] % και [...] δρχ. ή ποσοστό [...] % αντίστοιχα αφορά πωλήσεις της στην εταιρεία ΚΑΕ.
- Η τέταρτη των εταιρειών, Κεράνης, παράγει και εμπορεύεται τα καπνικά προϊόντα με την εμπορική ονομασία (brand) ΚΕΡΑΝΗΣ, ΠΑΛΛΑΣ, MAGNUM, OSCAR και ΑΡΩΜΑ, ενώ εμπορεύεται και τα τσιγάρα με την εμπορική ονομασία (brand) MS της ιταλικής εταιρείας Amministrazione Autonoma. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας στην ελληνική αγορά ανήλθε κατά τα έτη 1999 και 2000 στο ποσό των 6.685.686.361 δρχ. και 3.311.260.363 δρχ. αντίστοιχα, εκ των οποίων ποσό [...] δρχ. ή ποσοστό [...] % και [...] δρχ. ή ποσοστό [...] % αντίστοιχα αφορά πωλήσεις της στην εταιρεία ΚΑΕ.
- § Τέλος, η πέμπτη των εταιρειών, Γεωργιάδης, παράγει και εμπορεύεται τα καπνικά προϊόντα με την εμπορική ονομασία (brand) ANTINIKOT, EXTRA, SPECIAL κ.α. Ο κύκλος εργασιών της εταιρείας στην ελληνική αγορά ανήλθε κατά τα έτη 1999 και 2000 στο ποσό των 958.130.831 δρχ. και 755.023.024 δρχ. αντίστοιχα, εκ των οποίων ποσό [...] δρχ. ή

ποσοστό [...] % και [...] δρχ. ή ποσοστό [...] % αντίστοιχα αφορά πωλήσεις της στην εταιρεία ΚΑΕ.

2. Τα πραγματικά περιστατικά

Με πρακτικώς ομοιόμορφες επιστολές της 13.10.2000 οι καπνοβιομηχανίες ανακοίνωσαν στην καταγγέλλουσα αυξήσεις των μέχρι τότε ισχυουσών τιμών, καθώς και κατάργηση της εκ 10% εκπτώσεως που παρεχόταν για τις πωλήσεις τσιγάρων στα συνοριακά καταστήματα. Το ποσοστό των ανακοινωθείσών αυξήσεων για τα περισσότερα σήματα κυμαινόταν περί το 15%.

Η καταγγέλλουσα επεδίωξε διαπραγματεύσεις προς περιορισμό των αυξήσεων και διατήρηση, ενδεχομένως, της ως άνω εκ 10% εκπτώσεως, οι καπνοβιομηχανίες όμως αρνήθηκαν, στις δε 30.11.2000, δύο εξ αυτών, οι Ιονική και Καρέλια, απέστειλαν στην ΚΑΕ πανομοιότυπες επιστολές με τις οποίες καθιστούσαν την αποδοχή της νέας τιμολογιακής τους πολιτικής προϋπόθεση για τη διάθεση περαιτέρω 1.000 κιβωτίων με τις παλαιές τιμές μέχρι 31.12.2000.

Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της καταγγέλλουσας και των καπνοβιομηχανιών δεν ευοδώθηκαν, με αποτέλεσμα να υπάρξει για κάποιο διάστημα και έλλειψη τσιγάρων από τα καταστήματα της καταγγέλλουσας, λόγω διακοπής του εφοδιασμού της από τις καπνοβιομηχανίες.

Τελικώς, στις αρχές του 2001, επετεύχθησαν συμφωνίες μεταξύ της καταγγέλλουσας και των καπνοβιομηχανιών. Οι συμφωνίες αυτές είναι διάρκειας 3-4 ετών, ορίζουν δε το ποσοστό αύξησης για όλη τη διάρκειά τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις προβλέπεται για τον πρώτο χρόνο, δηλ. από 1.3.2001, αύξηση 15% και διατήρηση των εκπτώσεων στα συνοριακά καταστήματα.

3. Σχετική αγορά και μερίδια

Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της σκοπούμενης χρήσης τους.

Στη συγκεκριμένη υπόθεση ως σχετική αγορά θεωρείται η αγορά αφορολογήτων τσιγάρων, που διατίθενται από τα ειδικά συνοριακά καταστήματα και εν μέρει (λόγω της από 1.7.1999 καταργήσεως του αφορολογήτου για τους ενδοκοινοτικούς προορισμούς) από τα ειδικά καταστήματα στα λιμάνια και αεροδρόμια της χώρας. Η εν λόγω αγορά οριοθετείται έναντι της λοιπής εσωτερικής αγοράς, διότι διέπεται από διαφορετικούς νομικούς και οικονομικούς κανόνες, η δε συσκευασία των προϊόντων είναι εν μέρει διαφοροποιημένη έναντι εκείνης των υποκείμενων στη φορολογία προϊόντων.

Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, για την οριοθέτηση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, η Επιτροπή δεν κρίνει σκόπιμο να αποκλίνει από την εκτίμηση της Γραμματείας, την οποία και οι καπνοβιομηχανίες δεν αμφισβήτησαν, ειδικότερα ότι ως σχετική γεωγραφική αγορά να θεωρηθεί το σύνολο των σημείων όπου είναι εγκατεστημένα τα Καταστήματα Αφορολογήτων Ειδών στους ελληνικούς μεθοριακούς σταθμούς, αεροδρόμια και λιμάνια.

4. Νομική εκτίμηση

(α) Υπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής

Σύμφωνα με τη νομολογία του κοινοτικού Δικαστηρίου (ειδικότερα ΔΕυρΚ C-89/85, Woodpulp), για την διαπίστωση ύπαρξης εναρμονισμένης πρακτικής δεν αρκεί η παράλληλη συμπεριφορά επιχειρήσεων. Θα πρέπει επιπλέον να αποδεικνύεται ότι η εν λόγω συμπεριφορά δεν οφείλεται σε άλλους λόγους, αλλά ότι μόνο με την ύπαρξη, πράγματι, εναρμονισμένης πρακτικής μπορεί να εξηγηθεί..

Ενόψει της νομολογίας αυτής οι καπνοβιομηχανίες προβάλλουν σειρά λόγων που θα δικαιολογούσαν αντικειμενικά αυστηρότερη τιμολογιακή πολιτική, ειδικότερα αύξηση τιμών και κατάργηση των συννοριακών εκπτώσεων. Αναφέρονται έτσι στο γεγονός ότι δεν είχε επέλθει άλλη αύξηση τιμών από τις αρχές του 1998, ότι τα προοριζόμενα για τα ΚΑΕ τσιγάρα έχουν μεγαλύτερο κόστος, ότι τα περιθώρια κέρδους των ΚΑΕ ήταν τεράστια κλπ. Υπονοούν έτσι ότι αυτοί είναι οι λόγοι που τις ώθησαν, αυτοτελώς κινούμενες, να ανακοινώσουν την κατά τα ανωτέρω αυστηρότερη τιμολογιακή πολιτική, και όχι οποιοδήποτε είδος προκαταρκτικής συνεννοήσεως.

Οι ισχυρισμοί όμως αυτοί δεν είναι πειστικοί, έστω και αν θεωρηθούν βάσιμοι οι λόγοι που κατά τα ανωτέρω θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την προσπάθεια εφαρμογής νέας τιμολογιακής πολιτικής. Τούτο δε διότι στη συγκεκριμένη υπόθεση δεν πρόκειται απλώς για ανακοίνωση νέας τιμολογιακής πολιτικής από όλες τις καπνοβιομηχανίες, αλλά και για ομοιόμορφο κατ'ουσία τρόπο με τον οποίο η εν λόγω πολιτική διαμορφώνεται κατά περιεχόμενο και προωθείται στην πράξη. Δεν μπορεί να αποτελεί σύμπτωση το γεγονός ότι οι προαναφερθείσες αυξήσεις κινούνταν κατ'ουσία στα ίδια πλαίσια (15-30%, με τα περισσότερα σήματα περί το 15%), ούτε ότι ανακοινώθηκαν την ίδια μέρα, ούτε ότι συνοδεύονταν πάντοτε με την κατάργηση των συννοριακών εκπτώσεων, ούτε ότι η πρόταση παραδόσεως κάποιων επιπλέον ποσοτήτων με τις παλαιές τιμές έγινε με τη ρητή προϋπόθεση αποδοχής της νέας τιμολογιακής πολιτικής.

Εξ άλλου η βούληση των καπνοβιομηχανιών να εναρμονίσουν την τιμολογιακή τους συμπεριφορά έναντι της καταγγέλλουσας, έτσι ώστε να ισχυροποιήσουν τη διαπραγματευτική τους θέση, προκύπτει με επάρκεια από τα πρακτικά συνεδριάσεων του δ.σ. του συνδέσμου τους. Έτσι λχ. κατά τα πρακτικά της 16.12.1997 «διαπιστώθηκε κοινή θέση για τη σκοπιμότητα συντονισμένων διαπραγματεύσεων με τα ΚΑΕ», ενώ κατά τα πρακτικά της 18.5.1999 «έγινε πρόταση να γίνει μεγάλη αύξηση στις τιμές πωλήσεως προς τα ΚΑΕ» και «θα μελετηθεί εάν είναι δυνατή εφαρμογή του από όλες τις εταιρείες».

(β) Ως προς την έμπτωση της συγκεκριμένης εναρμονισμένης πρακτικής στις απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 1 ν.703/77

Οι καπνοβιομηχανίες ισχυρίζονται ότι, έστω και αν γίνει δεκτό ότι υιοθέτησαν πράγματι εναρμονισμένη πρακτική, η εν λόγω πρακτική δεν θα πρέπει να θεωρηθεί παραβίαση του άρθρου 1 ν.703/77, διότι, λόγω κυρίως της δομής της αγοράς, δεν ήταν περιοριστική, αλλά μάλλον προστατευτική του ανταγωνισμού. Επικαλούνται μεταξύ άλλων την ιδιότητα της καταγγέλλουσας ως «μονοψωνίου», καταλογίζοντάς της και κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί, ούτε μπορούν να άρουν τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς των καταγγελλόμενων καπνοβιομηχανιών, ανάγοντάς την σε ένα είδος «νόμιμης άμυνας». Οι τυχόν παραβάσεις από μέρους της καταγγέλλουσας της νομοθεσίας του ελεύθερου ανταγωνισμού δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας, οι δε σχετικοί ισχυρισμοί των καπνοβιομηχανιών θα ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό του προστίμου. Για τους λόγους αυτούς εξ άλλου δεν έγινε δεκτό και το αίτημα των καταγγελλομένων για αναστολή της διαδικασίας, ενώ για τους ίδιους λόγους η Επιτροπή κρίνει και άνευ αντικειμένου την εξέταση των επιχειρημάτων της καταγγέλλουσας περί διαφορετικής οριοθέτησεως της σχετικής αγοράς.

5. Πρόστιμο

Το αίτημα των καταγγελλόμενων καπνοβιομηχανιών περί επιβολής κυρώσεων μη χρηματικού χαρακτήρα κατά την εφαρμογή του άρθρου 9 ν.703/77 δεν μπορεί να γίνει δεκτό, δεδομένου ότι η διαπιστωθείσα εναρμονισμένη πρακτική είχε περιεχόμενο τον καθορισμό τιμών, δηλ. περιεχόμενο εκ των κατεξοχήν περιοριστικών των ανταγωνισμού και ρητώς αναφερομένων στο άρθρο 1 του ως άνω νόμου.

Η επιβαλλόμενη κύρωση θα πρέπει συνεπώς να είναι χρηματικού χαρακτήρα, συνιστώμενη σε επιβολή προστίμου, για το ύψος του οποίου η παράγραφος 2 του προαναφερθέντος άρθρου 9 προβλέπει ότι το πρόστιμο «μπορεί να φτάνει μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης». Όπως δε ειδικότερα και αναλυτικότερα καταγράφεται στο κεφάλαιο αριθ.1 της παρούσας απόφασης, τα ακαθάριστα έσοδα των καπνοβιομηχανιών ανήλθαν, κατά τα έτη 1999 και 2000, για την Ιονική σε 76.641.614.630 και 77.272.056.200 δρχ., για την Καρέλια σε 27.584.225.232 και 32.368.470.756 δρχ., για την ΣΕΚΑΠ σε 18.482.000.000 και 16.926.000 δρχ., για την Κεράνης σε 6.685.686.361 και 3.311.260.363 δρχ. και για την Γεωργιάδης σε 958.130.831 και 765.023,024 δρχ.

Η Επιτροπή θεωρεί εν τούτοις ότι το ύψος του προστίμου θα πρέπει να καθορισθεί σε χαμηλό επίπεδο, ειδικότερα σε πολύ μικρό κλάσμα του εκ του νόμου ανώτατου ποσοστού του 15% επί των ακαθαρίστων εσόδων, με συνεκτίμηση όχι μόνο της ιδιαιτερότητας της δομής της σχετικής αγοράς κατά τα προεκτεθέντα (και του σχετικού προς αυτήν γεγονότος ότι η τελικώς επιτευχθείσα συμφωνία είχε, για το πρώτο έτος τουλάχιστον, συγγενές περιεχόμενο με την μονομερώς από τους καταγγελλόμενους ανακοινωθείσα τιμολογιακή πολιτική), αλλά λαμβανομένων υπόψη μίας σειράς άλλων ελαφρυντικών περιστάσεων, ιδίως τη μικρή χρονική διάρκεια της καταγγελθείσας και διερευνηθείσας παραβάσεως, αλλά και τη μη διάπραξη άλλων σχετικών παραβάσεων από τους καταγγελλομένους στο παρελθόν.

Περαιτέρω θα πρέπει να ληφθεί ιδιαιτέρως σοβαρά υπόψη κατά τον καθορισμό του προστίμου ότι στη σχετική αγορά οι καταγγελλόμενες εταιρείες πραγματοποιούν ένα ελάχιστο ποσοστό των συνολικών ακαθαρίστων εσόδων τους, κυμαινόμενο μεταξύ 0,2 και 3,28 %, έτσι ώστε, ενόψει και των συγκεκριμένων δεδομένων της υπόθεσης, τα επιβαλλόμενα πρόστιμα να μη αντιστοιχούν σε υπέρμετρο ποσοστό των ακαθαρίστων εσόδων στη σχετική αγορά (με την έννοια αυτή ΠΕυρΚ Τ-17/92, Parker Pen).

Με βάση τα ανωτέρω η Επιτροπή θεωρεί εύλογο να επιβάλει πρόστιμο 228.907 Ευρώ (78.000.000 δρχ.) στην εταιρεία Ιονική, 61.629 Ευρώ (21.000.000 δρχ.) στην εταιρεία Καρέλια, 48.423 Ευρώ (16.500.000 δρχ) στην εταιρεία ΣΕΚΑΠ, 5.870 Ευρώ (2.000.000 δρχ) στην εταιρεία Κεράνης και 1.467 Ευρώ (500.000 δρχ.) στην εταιρεία Γεωργιάδης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αποφαίνεται ότι οι εταιρείες ΙΟΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΕΛΙΑ Α.Ε., ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΚΑΠ Α.Ε., ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΕΡΑΝΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ. και ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Θ.Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Α.Ε. παρέβησαν το άρθρο 1 ν.703/77.

Επιβάλλει εκ του λόγου αυτού πρόστιμο ως εξής: στην ΙΟΝΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, πρόστιμο ύψους 228.907 Ευρώ, στην ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΡΕΛΙΑ ΑΕ, πρόστιμο ύψους 61.629 Ευρώ, στην ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΕΚΑΠ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε., πρόστιμο ύψους 48.423 Ευρώ, στην ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΕΡΑΝΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ, πρόστιμο ύψους 5.870 Ευρώ και στην ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Θ.Δ.ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Α.Ε., πρόστιμο ύψους 1.467 Ευρώ.

Η απόφαση εκδόθηκε την 17^η Ιανουαρίου 2002

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης (ΦΕΚ 361 Β'/4.4.2001).

Ο Συντάξας την απόφαση

Ο Πρόεδρος

Χαρίσης Ταγαράς

Δημήτρης Τζουγανάτος

Η Γραμματέας

Σωτηρία Πανιέρα